

DEBATT

KRONIKK: 6000 tegn inkl. mellomrom.**HOVEDINNLEGG:** 3000 tegn inkl.

mellomrom. Legg ved portrettfoto.

SIDEINNLEGG: 2300 tegn inkl.

mellomrom.

REPLIKK: 1600 tegn inkl. mellomrom.Send innlegg til debatt@dagbladet.no**MARTINE
AURDAL**Debatt- / og kronikkansvarlig
mau@dagbladet.no**AMANDA
SCHEI**asc@dagbladet.no**ANDREAS
ØKLAND**aok@dagbladet.no**GRETE
FURU**gfu@dagbladet.no

43

– Hvis ikke flere får seg jobb, må de som jobber øke arbeidsuka til 43 timer hvis vi skal slippe å kutte i velferden, advarte statsminister Erna Solberg (H), da

hun innledet under Arendalsuka tirsdag. En kraftig økning i antall eldre og pensjonister, lavere bidrag fra olje- og gassnæringen og svakere vekst i oljefondet vil sette velferdssamfunnet på betydelige prøvelser, mener hun. Solberg er likevel negativ til 6-timersdag. Hun foreskriver heller en rekke tiltak for å inkludere flere grupper, bl.a mer heltid blant kvinner og flere innvandre- re. (NTB) Foto: Hans A.Vedlog

RADIKALE IDEER

ET RADIKALT DEMO

Et radikalt valgsystem, hvor hver borger får flere stemmesedler som de kan fordele på tvers av ulike saker og på tvers av ulike partier og kandidater ville stoppet Trump.

KRONIKK

AKSEL BRAANEN STERRI
Fast spaltist

Mange er forbanna på elitene de mener tar beslutninger over hodet på dem. De opplever at demokratiet ikke i tilstrekkelig grad responderer på deres ønsker. I boka *Radical Markets* tar Eric Posner og Glen Weyl til orde for at problemet ligger i kjernen av vårt demokratiske system. At hver borger har én stemmeseddel, står i veien for at vi kan rette vår innflytelse mot politikkområder vi virkelig bryr oss om og kan noe om.

FLERTALLSSTYRE, forstått som at hver borger har én stemme og flertallet bestemmer, sies gjerne å være det beste systemet vi har. Både fordi det leverer resultater til det beste for flest mulig borgere, og fordi det reflekterer et viktig moralsk ideal: at hver og en av oss teller for én, og ikke for mer enn én. Men er det rimelig at min stemme bør telle like tungt som en som selv er homofil, i spørsmålet om homofile bør få lov til å gifte seg? Eller bør jeg, som Oslo-borger, ha like mye å si for om Finnmark bør slå seg sammen med Troms?

FOR Å TA HENSYN til at vi bryr oss om og kan mer om noen saker enn andre, foreslår Posner og Weyl en ny modell for demokratisk medbestemmelse, hvor hver borger får flere stemmesedler som de kan fordele på tvers av ulike saker og på tvers av ulike partier og kandidater. For eksempel kunne vi fått 100 nye stemmer hvert år som vi kunne brukt på folkeavstemninger det året, eller spart dem til viktigere saker kom

opp neste år. I valg kunne vi fått et like stort antall stemmer som vi kunne fordelt utover de partiene vi mener best representerer oss. Hvis du virkelig bryr deg om en sak eller et parti kan du bruke flere stemmer på dem, i bytte mot at du får mindre å si i andre spørsmål eller for andre partier.

ET PROBLEM ER imidlertid at modellen kan gi folk med svært intense preferanser få for mye makt på bekostning av den tause majoritet. Det er ikke vanskelig å se for seg at en agitert minoritet kunne fått mye makt over innvandringspolitikken, eller at ekstreme partier fikk mer makt. For å finne den perfekte balansen mellom å gi plass til sterke preferanser uten at disse dominerer resultatet, foreslår Posner og Weyl at stemmene ikke skal fungere som vanlige stemmer, men som valuta i et stemme-marked. Kall dem for stemme-kreditt. Det gjør det mulig å ta mer betalt for hver ekstra stemme-kreditt du ønsker å bruke på en sak eller ett parti. Den første stemmen koster én stemme-kreditt, den andre fire, mens den tredje koster ni og den fjerde 16. Skal du kjøpe 16 stemmer koster det 256 stemme-kreditt. Gitt denne kvadratiske funksjonen blir det fort dyrt å legge alle eggene i én kurv.

HVIS VI INNFØRER negativ stemmegiving i valg, altså at en kan stemme både for partier en liker og imot partier en ikke liker, kan en ytterligere unngå ekstreme utslag. Slik vil partier som er dårlig likt miste oppslutning. Posner og Weyl viser, basert på resultatene fra en spørreundersøkelse, at Donald Trump ville kommet dårligst ut av alle kandidatene i presidentvalget, med deres kvadratiske stemmesystem siden såpass mange ville gitt ham en motstemme. Vinneren? En moderat republikaner.

DET ER IKKE BARE Trump som vil slite med et kvadratisk valgsystem. Det vil også polariserende stemmer som Sylvi Listhaug gjøre. Carl I. Hagen er kjent for å ha sagt om Fremskrittspartiets strategi at det ikke betyr noe om 75 prosent hater

RADIKALE IDEER

Dette er femte artikkelen av fem der Aksel Braanen Sterri vil presentere ideene fra boka «Radical Markets»

deg, så lenge 25 prosent liker deg. Det går ikke med et kvadratisk valgsystem. Hvis folk kan bruke en andel av stemmene sine på å stemme imot partiene de misliker, så er du ferdig om 75 prosent hater deg. Et slikt system vil belønne de politikerne og partiene som er villig til å appellere også til den andre siden av det politiske spekteret, som fremstår troverdig på tvers av konfliktlinjer. Systemet vil altså fungere modererende. Det betyr ikke at det bare er sentrumsvelgeren som får bestemme politikken. Nei, siden de med intense preferanser kan bruke en større andel av sine stemmer på å få gjennomslag for politikken de ønsker seg, så må politikere også ta hensyn til minoritetene.

INTERESSANT NOK kan vi utvide folkestyrets rekkevidde om vi går for den kvadratiske modellen. Innenfor dagens modell med én stemme per borger, har vi forsøkt å hegne om minoritetenes interesser ved å flytte en del avgjørelser vekk fra direkte flertallsstyre. Interességrupper får mer innflytelse gjennom lobby og deltakelse i den korporative

«DET ER IKKE BARE TRUMP SOM VIL SLITE MED ET KVADRATISK VALGSYSTEM.»